

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

M. DC. LXI. Coloniae Munatianae, 1661

3 Talio punit eos qui falso crimina ponunt.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62953](#)

dum & Gunterium in tali facto eum habuisse tutores, atque fautores penè totus nobis orbis undique ad limina, seu sedem confiuis Apostolicam referebat. & infra.
¶ Igitur decernente nobiscum sancta synodo, in praefentia depositi, & ab officio sacerdotali excommunicati, atque à regimine Episcopatus alienati indubitanter existunt.

Questio II.
Vid autem expoliatus ante iudicium stare non posse, multo auditoribus probatur.

C. I. ¶ Ante litem confessatam pectori cuncta sunt reficienda.

Ait enim Ioannes Papa I. a ad Zacharium
Archiepiscopum.

¶ Niuitus b decretum est, ut omnes possessiones, & omnia sibi sublata arque fructus cunctos ante litem confessatam perceptos I. Episcopus, vel Primas possessor restituat.

I. Perceperos] In vetustis exemplaribus, & epistola tonante, stetit Eusebius est, perceptor vel Primas possessor restitutus.

C. II. ¶ De cetero.

Item Nicolaus Papa.

Mines & leges tam ecclesiasticae, quam vulgares, & publicae praecipiunt, ut omnia sibi ablata restituantur ei, qui suis est rebus expoliatus.

C. III. ¶ Nihil debet accusari, dum suis rebus fuerit foliatus.

Item Stephanus Papa, epistola secunda.

Villus d' Episcoporum, dum suis fuerit rebus expoliatus, aut a fede propria, qualibet occasione pulsus, debet accusari, aut a quoquam potest ei crimen obici, priusquam integrerime restituatur, & omnia quae illi ablatae quoque ingenio fuerint; legibus redintegrantur, & ipse propriæ sedi, & pristino statu regulariter reddatur: ita ut omnes possessiones & cuncta sibi injurie ablata, atque fructus omnes ante coptam accusationem Primate, & synodus Episcopo, de quo agitur, funditus restituantur.

C. IV. ¶ Caput hoc sive integratius ex originali est restitutum.

C. IV. ¶ Nec convocari ad synodum, nec in aliquo debet judicari; foliatus.

Item Eusebius & fratibus confitimus per Alexandri-
anum & Aegyptum, epist. 3.

In scripturis vestris reperimus, quosdam Episcopos vestris in partibus a propriis oviibus accusatos: aliquos videlicet ex fulpione, & aliquos ex certa ratione: & idcirco quosdam ius effrebus expoliatos, quosdam vero a propria sede pullos. Quos faciat nec ad synodum comprovincialem, nec ad generalem posse vocari, nec in aliquo judicari, antequam cuncta, quae eis sublata sunt, legibus potestati eorum redintegrantur.

C. V. ¶ De cetero.

Item Iulius Papa in epistola ad Orientales,
cap. 33. & 8.

Villus g. potest convocari, aut judicari, antequam omnia sibi ablata, & omnia iura eius in integrum restituantur: quia non habet privilegium, quo possit exi-
jam nudatus.

C. VI. ¶ Caput hoc confessum est ex decreto Iulii trigesimoquinto & octavo, verbi tamen mutatis, & alio modo dispositis.

a Et Euseb., Papa epist. 2. b Pamphil. l. 4. c 33. q. 2.
Iustitia. 5. hec omnes. In prefatione Isidor. in collectionem suam.
d Burch. l. 1. c. 41. & 142. Ivo pars. c. 115. & 116. Contra Pamphil. 4.
c. 49. e Et in decreto Ioannis I. f Anf. l. 3. c. 44. Ivo pars.
c. 249. Pamphil. l. 4. c. 45. g Burch. l. 1. c. 144. Ivo pars. c. 27. Pamphil.
l. 4. c. 46. Ca. 6. c. 287.

C. VI. ¶ Decedens.
Item Zephirus Papa a ad Episcopum
Ep. 3.

P receptum ergo est in antiquis statutis. Episcopos, etos argue suis rebus expoliatos ecclesias propria recipere, & primo his omnia ei reddi, & denunciat quae eos iuste accusare voluerit, aquo periculo facere: indecētūs esse de ceteris, Episcopos recta sapienter, & ecclēsias convenienter, ubi recte efficiat singulū omnī quā op̄ pressū videbantur: nec prius eos redipendere debet quia omnia sua eis, & ecclēsias eorum, legibus integrēti restituantur.

Questio III.

Va autem pars seruanda sit, qui in accusatione
manu cum diffidet excommunicatione accipiat.

C. I. ¶ De cetero non probandachiam.

Unde Caius a Papa b.

Siquis circa huiusmodi perfidas non probanda det-
erit, auctoritate hujus factiōnis intelligat secula-
ram infamia sustinere, ut damno putois, & excommunicatione dispendio dicat, libeliana viceundea impon-
it fiduciari saltem de exercito non licere.

C. II. ¶ Caius I. Sie est in plerisque vetustis & hanc vocat
in epistola unica ipsius, in qua proxima hic antecedens relata
est, si quis Episcopus, infra ead. quæst. In vulgarium
estabatur Gelafins.

C. III. ¶ Si accusator in accusatione defecit, ut
longem recipiat.
Item Damasus Papa ad Stephanum Ar-
chiepiscopum, epist. 3.

C. Alumnior, ita in accusatione defecit, taliter
recipiat.
¶ Verba ipsa Damasi referuntur infra 4. 9. 4. m. in
ducatur.

C. III. ¶ De cetero.

Item ex decreto Hadriani Pap. in capitulo 43
colellis, c. 12. in med. 10.

¶ Vi non probaverit, quod obiicit, ponam, qui
intulerit, ipse patiarum.

C. IV. ¶ De his, qui falsi crimini
aliquem impetrant.

Item I.

Sed quis Episcopum, aut Presbyterum, aut Diaconi-
num fallit criminius appetit, & probare non
potuerit, nec 2. in fine dandam ei communionem ce-
femus.

¶ Idem] Sie est in plerisque vetustis cedidisse.
gatis autem legebatur, Item Damasus Papa. Exeat autem
hoc in capitulo Hadriani, c. 92. & in concilio Elberensis, cap.
Ivo citat ex Carthaginis. Et in romis conciliorum adrogantia
theologenitato.

¶ Nec in fine] Sie legitur in concilio Elberensis
hoc tantum canone, sed etiam in aliis. Quem ob causam, aut ob
ob gloriam noster est mundus. Apud Hadriani tamen est illi
in fine dandam ei non esse communionem. Apud Hos
nonnulli in fine dandam ei esse communionem.
2 pars. Aliud est accusationem non impetrare, & aliquid
convictum non probare. Illud enim nulli sine abolitione, locu-
bus lucet.

C. V. ¶ Convictum non est pro accusatione ha-
bendum.

Unde Fabianus Papa ad Hilarius Epis-
copum, epist. 3.

¶ Et in capitulo Hade, c. 2. Ivo p. 1. cap. 24. Pamphil. 2.
b In cap. Hadriani cap. 24. in epiph. Sexti tertii, Cod. Theodos.
tit. 2. c. 51. c. 4. q. 4. nullus introducatur. Et ex Fabianus, c.
q. 6. c. 1. & ex Sexto inf. ead. q. 8. qui crimen. d. Adu. 3. cap. 2.
p. 6. c. 24. Burch. l. 2. c. 195.

Sicut aliquod cuiilibet temere objec-
tum, convicuum non est pro accusatione habendum:
sed permisso tractandi iatio, id quod tratus dixit, per
impunitam se probaturum esse fateatur, ut fortasse refi-
cilius, que per incundia dicit; iterare, aut scribere no-
natur, non ut reus criminalis renetur.

3 pars. Sed alius est crimen illationis non posse probare, et ali-
quaque promissione accusationem deferre. Hunc enim qui promis-
sionem deceptio accusationem defert, venia datur: illa vero, qui
conscientiam probare non vultur, infamia rogatur.

4 pars. Sed plures exemplaribus sequuntur: quia fal-
sitate aliud, &c. Sed in emendationibus ea verba vel non ha-
bentur, vel minus sunt addita.

5 pars. Non est simpliciter dicendum illi, qui pro
dignitate defensio accusationem somper veniam dari.
Nam in subiecto capite loquitur B. Gregorius, alia
veritate, qua in ipsa epistola exponuntur, haec veritas: tamen
enim convenit non intercorde, quam diffi-
cile est culpam ignoramus, arque eum in ordine
litis, suo recipiendum esse censemus. Nam etiam rem-
pungulata sententia afflictionem, quam pertulit, cre-
mamus vindictam hujus postle culpa sufficeret. & infor-
matum epistola refert atque a praeclito Paulo in institutione
sua fato, que etiam movere B. Gregoriani potuerunt, ut erga
confidenciam. Erant autem in ipso capite multa B. Gregorii
sententiae, peruenientes nonnulla via, sive admodum.

C. VI. q. Deo, qui promissoe illeculis ac-
cusationem defert.

Vndebeatus Gregorius scribit Iohannes Episcopo Co-
rinthiorum, lib. 4. epist. 50. sec.
cap. 94.

Philem 9 itaq; Diaconi quamvis culpa sua vehe-
mente confundat, quod deceptus promissione ab ac-
cuseme deposuit: quondam Episcopi sui defit-
ti, tamen hanc ei culpam ignoramus.

Ostendit inquit, qui crimen obicit, scribat se probatum.
nam, tamen semper causa agritur: ubi crimen ad-
mittitur & qui non probaveris, quod objectit, poenam
quoniam, ipse patitur.

1 q. Quia? Hincq; ad finem in vetustioribus, ac melioribus
Glossis omnibus non legitur: nec sunt Gregorii, sed Fabiani &
Papini Propositi: qui infra q. 8. c. qui crimen. & 3. q. 6. c.
accusationis, & i. fin. ex capitulo Hadriani.

C. VII. q. Deo, qui accusationem deferunt, ut
elegitios ordines acceptant.

b. Gregorius eadem epistola.

Ephem. 4, atq; Thomam, qui pro defensione ac-
cuseme Episcopi sui factos ordinibus accepserunt;
etiam prius ordinibus esse, atque ita, si cur sunt
tempore, volumina permaneunt.

3 q. Episcop. [i] Hoc verbane epis. loco non sunt: sed
ex quo accedit, inservit: eum a quo Euphemius & Thomas
accusantur, ut oblique accusacione defenserint, siisse pro-
priae eius Episcoporum.

4 q. Obliqui clariorum infamiam per Romanum Pontificem
etiam contrahit Gallo. [Quoniam animas per pa-
tronum suum infamiam tamen abdere non possimus,
et oblique quod cum causis enumeratis, ex quibus infam-
ia negatur, non est, neque, sub nata perpetua infamie ad
possimus.] Vt non sunt infames lege canonum o-
mnium, sed ipsius pronuntiantur, cum Petrus & Dia-
conus, etiam contra absolutionem ob accusatione defenserint, hac auto-

ritate dignitatem officii sit recuperaverit, quem senatus consilium a
Turpitudinem infamem pronuntiat. Quid etiam de ea fatui cogi-
mur, quia intra tempus latus nudit: nam matrimonio hodie re-
gantur iure poli, non iure fori; & iure poli, mortuus b. excommunicar
soluta est a lego viri, & nobat seu vuln. Sed idem Stephanus contra
scribit, dicens: [Infames dicimus, quoscunque leges facili infamie
pronuntiant.] Sed illud Gelasi, & Stephani c. [Quan-
quam animas, &c.] & [Sub nota perpetua infamie, &c.] de illis
intelligitur, quibus per judicem civilem infamia irrogatur: quoni-
am sicut exanimatio & castigatio sit in integrum refutatio non nisi
ad criminem judicem spectat. De ea vero que intra tempus latus nudit
non est contrarium ei, quod Stephanus ait [infames dicimus, &c.] Cam enim leges facili precipue in matrimonio sacros canones sequi
non eduntur, non videntur pronunciare infamem, quia Apostolica
& canonica auctoritate non electe nubis.

4 pars. Notandum est quod quid alius est, ciam aliquem
penitentem criminaliter accusasse, & inscriptionem fecisse, si ab inno-
cente fuerit absoltus: alius: si pecuniam a nocente accepit, ut a
probatione ejus, quod obiectat, desistat.

C. VIII. q. De eo quem panitez criminaliter accusasse.

Vnde in libro capitularium, c. 175. legitur.

Si d. quem panitez accusasse criminaliter, & in-
scriptionem fecisse de eo, quod probare non potuerit,
si ei cum accusato innocentem convenire invicem, se ab-
solvent. Si vero iudex eum, qui accusatus est, criminis
cum esse cognoverit, & inter eum & accusatorem per ob-
ceptionem i. convernerit de collusione, poenam accipiat le-
gitibus constitutam.

1 q. Per obceptionem] Apud Iovem legitur, scilicet per
corruptionem confusum, de collusione poenam excipiat
legibus constitutam. Sed in interpretatione leg. prima: que est
in Codice Theodosiano, hoc modo, per corruptionem de absolu-
tione reatus: convenire, is, qui reus probatur, remoto
collusione, poenam excipiat legibus constitutam.

5 pars. Notandum quoque est: quod sicut dicit, c. lib. 43.
titulo, de abolitionibus criminibus, l. prima, legitur. [Accusa-
rum temeritas tribus modis detegitur, & tribus panu subjectur.
Aut enim calumniantur, aut prevaricantur, aut tortuferantur.
Calumniantur est falsa crimina intendere: prevaricari, vera crimina
absonderere: tortuferari, in universum ab accusatione defovere.
Calumniantibus poena legitimè est irrogatur. Sed non utique
qua non probas quod intendis, primus calumniantur videtur. Nam
eius rei inquietatio arbitrio cognoscens committitur: que reo ab-
luto, de accusatore incepit confusio querere, quia mente dudus ad
accusationem processerit: & si quidem iustum eius errore reperit,
abfuisse: si vero in evidenti calunnia eius reprehendit, legiti-
mam panem ei irrogatur. Quorum alterum ipsi verbis pro-
nuntiationis manifestatur. Nam si quidem ita pronunciaverit, non
probasti: peperisti ei: fin autem pronunciaveris: calumniantus es,
condemnavisti eum: & quamvis nihil de pena subjeceris, tamen le-
gi poena adversus eum exerceretur. Nam ut Papinianus respon-
dit, satis quidem quisito in arbitrio est iudicantis: pena vero perfec-
tio non eis voluntati mandata: sed legi auditori reservaria.
Sed autem 2. merito quando dixerit, Tunc temere accusasse videatur,
non calumniantem pronunciavit: Temeritas enim facilius veniam
continet, & inconspicua calumnia ratio caret: Quod hec nullam
penam hanc irrogari oportet.] Ulpianus lib. 47. tit. de prevaricato-
ribus, l. prima. [q. Prevaricator, est quasi varicator, qui diver-
sat partem adiuvat prodicta causa sua. Quod nomen Labo à varia
certatione tradidit. Nam qui prevaricatur, ex unaq[ue] parte
conficitur: & quantum ex altera, is autem prevaricatus propriè dic-
tur, qui publico iudicio accusaverit. Ceterum adiuvat non propriè.

a. L. i. ff. ad senatus consil. Turpitudinem. b. i. Corinb. 7.
c. 6. q. i. infames. & in cap. Hadriani c. 21. d. Theod. lib. 9.
tit. 37. cap. 3. in interpretatione. Ius part. 16. cap. 25. e. i. Trut. 16.
ad. senatus consil. Turpitudinem. f. ad. lego Rhenus; al. Mecenatis.
g. al. confitit.

pravaricatur dicuntur. Quid reitur ex ea fuit? Seu private
ex fio publico pravaricatur et hoc est, proderit cauſam, lac-
us extra ordinem fidei pueri. Scandens a eft, quid habeat in
qui pravaricari sunt, pueri injunctio extraordinaria? & infia-
cione. ¶ Accusator b de pravaricatio concurrit, pueris ex lege non
accusat. ¶ In e omissis causis (præterquam in sangue) qui
dilectorum corruptim, pro vita hebetur. & infra lib. 8. tit. de
abolitionibus criminum. ¶ [Prevaricatorem d' eum offendit
quis contulit & cum reo, & translatisti monere accusandi
desfinguntur, sed quod proprie quidem prolatuere si formulare, & fa-
ciere vero accusaciones admittere. ¶ Si qui autem ab accusa-
tione circa abolitionem defenserit, puerum. Abolito privatum a
professibus & populi, ac imperatores: item pro trahitis, &
de plato: nec prevaricatio cognitio atten demudare potest. Si
plura crimina idem eidem intulerit, singulorum delictiorum debet
petere, aliquo, prout quod admissum est. & eis nomine senatus consilii
panorum patrum. & titulo eadem. [Definitio h'cum accapi-
tivus, qui in tunc animav' agere d'p'fuit, non qui dubitab' accusa-
tionem: sed qui permis' Imperator i' ob accusatione defensit,
impunit' est.] Abolitionem ponam remittit, infamiam non
redit. Vide Imp. Valentianus, Valens, & Gratianus A.D.
lib. 9. Cod. ed. titulus de generali abolitione discip' legatur. ¶ A. I.
diligenter. ¶ Patres conscripti, quos literas, nota: nec infamiam
erimus soliti, sed patrem gratiam facit. Si autem, refutis in inter-
num, Principis decoris, infamiam nulli. Vide in eodem lib. tit. de
fenantibus pastis, & refutatis, cuiusdam deportatis in infamias Impera-
toris Antonius discip' legatur. [Refutis et in integrum pronoste-
ratus] & adieci. [Vi autem scias, quod sit in integrum refutatur, re-
futis te honoribus & eritatis tu's & omnibus sitas, et cetera.]

¶ 1 Calamitoribus pena legitime interrogatur. Hac
pena, ut esset aversio, non habebat, pro-
missionibus, quae f'acceduntur, sed tantum incusas, &
& sacramenta inculta fieri prohibitus.

Nos a sanctorum exempla lequentes, sanctorum,
postulorum, coniuncte successorum iura summa-
& sacramenta inculta fieri prohibitus.

C. III. De eadem.
Ident. idem.

Nos sacramentum Episcopis nescimus oblatum, ne
unquani fieri debet. 1.

¶ [Debet] Sequatur, nisi pro recta fide, que fidei
sunt: quia in optimis manuscriptis, neque in ipsa epistola inculta
boniter, sed cap. 1.

C. IV. ¶ Si quis Presbyter contra laicum, vel laici
contra Presbyterum querimoniis habeat,
Episcopus praepotenti ter-
mine.

Item ex concilio Tiburtiens. e. 21.

S I b quis Presbyter contra laicum, vel laici con-
tra Presbyterum aliquam habet querimonia conser-
viam, Episcopo praepotenti & sine personarum accusa-
tione, finiatur, & laicus per iuramentum d' (in effectu
se expugnet: Presbyter vero vice juramento, & per
etiam confectionem interrogetur f' quia facta
ex levavi causa jurare non debent. Manus enim per corpus
& sanguis Christi conficitur, iuramento pol-
litur? abit: cum Dominus in Evangelio disciplina
(quotum vicem nos indigni in sancta genitor ecclia-
dicat) [Nolite g' omnino jurare: Sit autem lemo-
tus, eff' et; non, non. Quid autem his abunda-
et] a malo est.]

2 pars. Verum his c'loribus non emittit, pro-
missionibus, quae f'acceduntur, sed tantum incusas, &

verba licet in collati Gratiani manuscriptis exemplarioribus non habeantur, tamen quaque sicut etiam in Pandectis, non sunt expunctata.

¶ Si autem interloquendo] Hacdemus retulerat Gratianus verba jurisconsulti. Hinc autem usque ad usq[ue] oporet referi tantummodo sententiam.

QVÆSTIO V.

*Si omnibus vero accusatoribus, reus non videntur esse
latus iure, et certe approbent veritatem, jusjurandum in med-
illum testimoniū proferat de innocentia sua puni-
tione. Scimus fuisse omnia.*

Deficiensibus vere accubat, reus non videt, regendus ad purgationem. Secum enim per seipsum deficiente actore rituale non possit nisi prelare non cogitur, ita qui impetrat, ad innocentium suam probandam regendum non creditur. Autoritate quoque Papa Cornelii, & Triburonensis concilii sacerdoti jure probantur, nisi pro recta fide.

C. I. *q* Iuramentum à sacerdotibus non
est exigendum.
Ait enim Cornelius epist. secunda ad Rufum Epi-

scopum orientalem.

Sacramentum / hactenus a lumini / faciendo
uel Dei ministris exigi, nisi pro fide recta, minim

*vel Dermisius, casus, et
gnovimus; nec sponte eos iurasse reperimus.
¶ In veritate ecclesiasticus caput coniunctum est cum duobus se-
quentibus, quae sunt ex eadem episcopatu Romana Papa.
¶ Summis [] Sic habet origine. Sed Burchardus & Ivo
in parte quarta, ab Episcopo, & reliquis ordinibus exigunt
Idem vero hoc in parte xii. a summis sacerdotibus, vel reli-
quis Dei ministris.*

C. IL *g. De eodem*

a. L. *Sciendum*. b. *ls. Accusator*. c. *ls. f. eod. iit.* d. *l.s.t.*
ad *senatus consilium*. *Turpilla*. *s. praevaricatorem*. e. *al. concludit*.
f. *al. preside*. g. *al. amiserit*. h. *l.s.s. defissitro*. i. *al. accusa-*
tione. k. *tit. 43. l.s. & in Ced. Theod. l.s. tit. 38. tit. 51. l.s. s. restituo-*
I. *Burch. lib. 1. c. 183. Iurop. c. 509. & p. 22. c. 71.*